

IV. Vermiste tijdschriften,

(voorkomende in het *supplement* van den catalogus; niet aanwezig bevonden bij de overname.

Australië.

»Philippine Journal of Science«, Manila.

Section D. Biology, Ethnology, Anthropology, 1911.

Europa, Duitschland.

»Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft.

Bericht über die, 1872 en 1875.

Nederland en Koloniën.

»Proefstation voor suikerriet in W. Java, Kagok—Tegal.

Mededeelingen 1901.

Het loopen van *Locusta viridissima* L. tegen glas.

In deel IV, No. 76, van de Entomolog. Berichten opperde ik op pag. 63 de onderstelling, dat *Locusta viridissima* L. in staat is tegen glas te loopen, doordat de tarsi met een klevend vocht uit den bek bevochtigd zouden worden. Bij het nasnuffelen, wat reeds vroeger over onze Nederlandsche Orthoptera bekend gemaakt is, vond ik, dat MARTINET reeds dezelfde gedachte gehad heeft. Hij zegt toch in zijn *Katechismus der Natuur*, derde deel, 5^e druk, Amsterdam, 1786, p. 102, waar hij het over de „langgebeende sprinkhaan” heeft, dat deze ook verstaat „de Konst om tegen fijn glas op te klimmen, ten welken einde hij de voeten eerst aan den mond brengt, en die bevochtigt met (er staat abusievelijk men) een kleevend nat”.

Nu ontving ik dezer dagen een manlijk exemplaar van *Locusta* uit Nunspeet (VIII), helaas echter een achterpoot missend. Het spreekt vanzelf, dat ik het dier onmiddellijk in een glazen flesch plaatste en met belangstelling toezag wat er gebeuren zou. Voortdurend poogt onze gevangene tegen den zijwand op te klimmen, maar al ras glijdt hij uit. Men ziet dan werkelijk, dat het dier al spoedig een voorpoot door den mond haalt en zijn poging herhaalt. Bij verder uitglijden komen ook de drie overige voorpooten aan de beurt en soms ook de achterpoot. Van eenig vocht kon ik echter niets bemerken. Trouwens dezelfde manoeuvre wordt ook telkens gemaakt wanneer het dier over bladeren

of op het zand loopt. Mijn indruk, op deze eene observatie gegrond, is dan ook, dat het dier niets anders doet dan de pooten reinigen en dat er geen sprake is van het aanbrengen van kleefstof of zelfs maar van bevochtigen, zooals WEYENBERGH opperde.

Ik houd het dus met de eerste onderstelling van TÜMPEL, die op pag. 187 van zijn boek „Die Geradflügler Mitteleuropas” zegt: „Ob das Ablecken der Füße den Staub, der das Haften verhindert, beseitigen oder die Füße befeuchten soll, damit sie, ähnlich wie zwei feuchte Glasplatten fest aneinander haften, auf der Unterlage festsitzen, ist vorläufig schwer zu entscheiden.”

Trouwens, tusschen het reinigen van de tarsen door, behandelt het dier ook zijn sprieten op dezelfde wijze en daar zal toch van bevochtigen of kleverig maken geen sprake zijn. Het dier buigt daartoe met de voorpoot van de te behandelen sprietzijde de spriet naar beneden tot deze zoo dicht mogelijk bij de basis met den bek gevat kan worden. Onder voortdurend bewegen der monddeelen ziet men nu langzamerhand de spriet als een veer steeds verder naar boven uit den mond te voorschijn komen, zoodat hij van de basis tot den top den mond passeert en tenslotte weer recht naar boven veert.

Tot nu toe heeft mijn gevangene nog maar een paar keer muziek gemaakt, en dit alleen 's avonds, toen hij nog in een spanen doos in het donker zat.

Al blijft het moeilijk om objectief weer te geven wat men ziet, zonder er bij te fantaseeren, en past het, bescheiden te zijn in het kritiseeren van onze voorgangers, toch vond ik de opmerking van MARTINET te vermakelijk om ze niet even hier weer te geven, waar hij zegt, dat deze sprinkhaan heeft „zes lange sterke Pooten, bezet met tanden, gelijk eene zaag, om gras en kruiden af te snijden”!

Locusta heb ik nog tot 11 Sept. in leven gehouden, waarbij ik constateerde, dat het klimmen tegen glas steeds beter ging. Ook dit was echter niet te wijten aan eenige kleefstof van vorige pogingen, waardoor het glas minder glad was, maar eenvoudig daaraan, dat ik het dier nog aan een andere proef onderworpen had. Ik heb het dier n.l. van plantaardig

voedsel verstoken, daar Tümpel ook nog schrijft: „Man sollte nun meinen, *Locusta viridissima* lebte wegen ihrer nach Unten gerichteten Mundwerkzeuge in ersten Linie von Blättern und dergleichen; eigentümlicherweise ist das nicht der Fall, sondern sie verspeist fast nur Insekten, Würmer und dergleichen, wenn auch immerhin, und zwar mit Sicherheit, festgestellt ist, dass sie Blätter, namentlich saftige, nicht ganz verschmäht. Durch einen eigentümlichen, kurzen Sprung, der wesentlich verschieden von dem Sprung bei der Flucht ist, bemächtigt sich *Locusta viridissima* der Beute, und bald ist sie von den kräftigen Oberkiefern getötet und gekaut und auch alsbald verschluckt.“

Nu, zoo snel het dier zich meester maakte van de bladeren van Oost-Indische kers, zoo weinig notitie nam het van een spekkedief (*Tipula*), die ik bij hem opsloot. Ondanks het vasten, dagen lang, bleef de spekkedief ongemoeid en alleen als deze laatste den sprinkhaan aanraakte, wilde deze wel eens wat op zij gaan of wegspringen. Dit ging zoo ver, dat *Tipula* overleed en *Locusta* veel vermagerd zijn klimproeven bleef voortzetten. Aan die magerte schrijf ik het toe, dat het dier nu veel beter kon klimmen dan vroeger. Daar dit tevens een geschikt oogenblik was, om het dier zonder eventratie op te zetten, heb ik het gedood en is het ook zonder rotting gedroogd.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Über zwei höhlenbewohnende Fliegen, *Heteromyiella atricornis* Mg. und *Oecothea praecox* Loew.

Die beiden in der Überschrift genannten Fliegen habe ich schon in meinem Verzeichnis der Höleninsekten von Maastricht und Umgegend (Tijdschr. v. Ent. Vol. 52 [1907] p. 62—95) erwähnt. Sie gehören sicher zu den interessantesten Funden in der Familie der *Helomyzidae*, welche die gründliche Durchforschung unserer Kreidetuffhöhlen zutage gefördert hat. *Heteromyiella* (*Heteromyza*) galt als äusserst selten; *Oecothea praecox* war überhaupt seit ihrer Beschreibung durch LOEW, vor 50 Jahren, vollständig verschollen. Seit 1909 ist sie auch in einer ausländischen